

Lente 2018

IN DE SPOTLIGHT
Phalaenopsis

FILOSOFIE
Volkswoede
(Oostvaardersplassen)

EEN KIJKJE IN DE KEUKEN BIJ...
PINK!er Carmen

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Fijne lente	4
Prikbord	4
ALLE DIEREN	
Volkswoeede (Oostvaarderplassen)	6
Wezenlijke verschillen	8
VERANDERING	
Vlees zonder leed	10
Het grote struikelblok: tradities	12
De vrijheid van een kind	14
PLANT IN DE SPOTLIGHT	
Orchidee	16
POLITIEK	
Het vertoog en de macht van taal	18
Jodelen in Griekenland	20
EEN KIJKJE IN DE KEUKEN ...	
bij: PINK!er Carmen	24
ACTIEF WORDEN	
Agenda / Word PINK!er	26
Colofon	27

Voorwoord

Lieve lezer,

Voor deze Brul! neem ik zelf het voorwoord, in plaats van dat aan ons Landelijk Bestuur over te laten. Deze editie is de tweede onder mijn eindredactionele hoede en ik ben je een kleine leeswaarschuwing verschuldigd. Misschien lees je de Brul! voor de inspirerende interviews, de heerlijke recepten uit het Kijkje in de keuken bij..., de mooie foto's van onze fotograaf Lidewei, of voor de serieuze doch lichthartige artikelen die de redactie iedere keer weer uit haar pen laat vloeien. Wat het ook moge zijn, voor deze editie moet je misschien maar een voorbeeld nemen aan Rodins 'De Denker' en je met de hand onder de kin comfortabel op een rotsblok nestelen, alvorens verder te lezen. Deze editie heeft namelijk als thema 'filosofie' en het viel ons allen niet mee om daar die oud-PINK!se nuchterheid in te verwerken. Maar, zoals altijd hebben we ons best gedaan en ligt er weer een ijzersterke Brul! voor je.

We nemen je in vogelvlucht mee langs de filosofische kwesties die de redactie bezighouden, beginnend met de grootste zichtbare tragedie die het nog jonge jaar ontsiert: de massasterfte in de Oostvaardersplassen. Waar Angelo oproept tot vreedzame volkswoeede, gaat Mylene op zoek naar de wezenlijke verschillen tussen mensen en overige dieren. Daarna hebben we het over verandering. Rochelle ziet kansen voor kweekvlees om zo de vleesconsumptie te veranderen. Baukje en Joep beargumenteren dat tradities plaats moeten maken voor verandering om zo mensen en dieren te beschermen. Als laatste komt politiek aan bod. Sebastiaan beschouwt de wenselijkheid van een meritocratie en ik sluit af met een pleidooi voor de pen en stem als machtiger dan het zwaard. Uiteraard ontbreekt Pieters Plant in de spotlight niet, en ook deze keer namen we een kijkje in de keuken bij een PINK!er.

Dompel je onder in deze filosofische Brul! om je verlangen naar kennis en wijsheid te verzadigen en als een ware penseur straks de laatste pagina om te slaan. Veel leesplezier!

Groene groet,

Doris Huitink
Eindredacteur

Fijne lente!

Jordy Rutten

Wie het nieuws aandachtig volgt, loopt het risico er niet vrolijker op te worden. De hoeveelheid nieuws over toenemende geopolitieke spanningen, macro-economisch zwaar weer, burgeroorlogen en milieuschandalen lijkt nagenoeg oneindig.

Al deze problemen zijn serieus en verdienen onze aandacht. Maar daar schuilt ook een gevaar in: als we ons blindstaren op de waan van de dag, blijft er weinig aandacht over voor de ontwikkelingen die zich op langere termijn voltrekken.

Zo valt in de Global Hunger Index te zien dat tussen 2000 en 2017 extreme honger wereldwijd met 27% is afgenomen. Toen de werelddbank in 1981 begon met het verzamelen van betrouwbare data over het aantal mensen dat leefde in absolute armoede, betrof dit 44% van de wereldbevolking. Inmiddels ligt dat onder de 10%.

Honger en armoede nemen dus wereldwijd af. We zijn nog lang niet waar we moeten zijn als mensheid, maar de goede weg is wel duidelijk ingeslagen. Het zal dan ook geen verrassing zijn dat we met zijn allen steeds langer leven. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie steeg tussen 2000 en 2015 de gemiddelde levensverwachting wereldwijd met 5 jaar naar boven de 71, de snelste stijging sinds 1960.

Ondertussen daalt de prijs van zonne-energie jaar na jaar. In 2017 maakte de VN bekend dat AIDS nog maar half zo veel dodelijke slachtoffers maakt als in 2005 en het gat in de ozonlaag is sinds 1988 nog nooit zo klein geweest.

Het verschil in inkomsten tussen Amerikaanse mannen en vrouwen, 36% in 1980, is gekrompen tot 17% en zelfs 10% voor jongeren. In Saoedi-Arabië mogen vrouwen inmiddels autorijden, reizen en studeren zonder eerst toestemming van een man te moeten vragen.

We zijn er nog lang niet. Er valt nog heel veel te verbeteren aan de wereld. Maar soms, heel soms, is het de moeite waard om eens stil te staan en te kijken of we op de goede weg zijn. Dat motiveert namelijk alleen nog meer.

Fijne lente!

PINK! is op zoek naar actieve leden in de afdelingsbesturen. Zie jij het zitten om je serieus bezig te houden met (regionale) politiek en komen jouw idealen overeen met die van PINK!? Vraag dan meer informatie op of solliciteer direct op de volgende functies:

Limburg

Afdeling Limburg heeft op dit moment meerdere bestuursvacatures: secretaris, bestuurslid financiën, bestuurslid politiek en bestuurslid promotie. Bij interesse, stuur een e-mail naar limburg@pinkpolitiek.nl.

Brabant

Afdeling Noord-Brabant heeft op dit moment meerdere bestuursvacatures: bestuurslid acties, bestuurslid financiën, bestuurslid politiek en bestuurslid promotie. Bij interesse, stuur een e-mail naar noord-brabant@pinkpolitiek.nl.

Noord-Nederland

Afdeling Noord-Nederland is op dit moment nog op zoek naar een bestuurslid promotie. Bij interesse, stuur een e-mail naar noord-nederland@pinkpolitiek.nl.

Zuid-Nederland

Afdeling Zuid-Holland is op zoek naar een beheerder en bestuurslid acties. Bij interesse, stuur een e-mail naar zuid-holland@pinkpolitiek.nl.

Verder zijn de regionale afdelingen altijd op zoek naar enthousiastelingen, met of zonder ervaring, die mee willen helpen binnen de commissies. Neem een kijkje op de site!

Volkswoede (Oostvaardersplassen)

Angelo Delsen

Er is mij door onze voorzitter verteld dat een artikel in de Brul! een perfecte gelegenheid zou zijn om op te roepen tot het verenigen van de internationale arbeidersklasse. Zelf weet ik niet of een filosofie-editie van ons bijna wetenschappelijke ledenblad echt de juiste plek is voor dergelijke ophitserij. Wat ik wel weet is dat het verenigen van de massa's op links tegenwoordig een haast onmogelijke taak lijkt.

Na de breuk die het immigratiedebat gedreven heeft tussen de klassieke linkse partijen, heeft zich de afgelopen weken ook binnen onze eigen revolutie een breuk voorgedaan door de tragedie in de Oostvaardersplassen. Mijn geloof is dat we het als Partij voor de Dieren bij het rechte eind hebben als we de dood van 3000 van onze vierpotige kameraden verkiezen boven de dood van een veelvoud van onze kameraden. Echter, als het leed van onze vierpotige kameraden niet anders is dan het leed van tweepotige kameraden, rest mij de vraag of wij op dezelfde manier zouden reageren wanneer het geen dieren, maar mensen waren die nu verhongerden achter de hekken in de

Oostvaardersplassen. Zouden wij dan ook deze mensen reduceren tot een natuurverschijnsel, zoals veel mensen nu wel geneigd zijn om te doen? Ik geloof dat het Josef Stalin is aan wie de volgende uitspraak wordt toegewezen: Eén dode is een tragedie, maar de dood van miljoenen een statistiek.

Met deze pijnlijke wijsheid in het achterhoofd kan ik het de mensen die vechten aan de hekken van dit 21e -eeuwse concentratiekamp niet kwalijk nemen dat het ze niet lukt om de gruwelijke beëindiging van 3000 levens te reduceren tot een statistiek. Integendeel, ik ben jaloers op het lef van de mensen die volgens

mij de enige juiste reactie uitten op dodelijk onrecht: volkswoede. Volgens mij is het precies deze energie die past bij de gruwelen van het systeem waarin wij leven. Het is dit soort energie waaraan het gros van onze leden, waaronder ikzelf, na minstens veertien jaar onderwijs een ernstig tekort heeft, maar ook het soort energie dat ik dagelijks zou willen zien bij de hedendaagse Treblinka's; de concentratiekampen van de bio-industrie.

De reden dat ik jullie overspoel met Godwins is niet alleen omdat ik geen ander parallel in de geschiedenis kan vinden van dergelijke wreedheid, maar vooral omdat het radicale verzet tegen terreur toen, zo goed zou passen bij de massaslachting nu. Wij, de abolitionisten, moeten dagelijks de overweging maken tussen het escaleren van de strijd tegen dierenleed en het voortbestaan van onze beweging. Alleen revolutionair geduld, zoals Lenin het noemde, voorkomt het eindigen van onze beweging voordat deze eindigt

nodig te zijn. Het beëindigen van dierenleed moet onze allereerste prioriteit zijn, maar om deze beëindiging duurzaam te maken, moeten we eerst bouwen aan de omstandigheden van deze revolutie. Hierom verenigen wij ons in een Partij.

De kwesties waar onze Partij wordt uitgedaagd om te kiezen tussen de verschillende kwaden die het huidige economische systeem ons geeft, kunnen niet worden beantwoord zonder een duidelijke visie en politieke strategie. Daarom roep ik jullie op om te denken over de fundamenteen waarop wij onze begrippen van goed, kwaad en vooruitgang willen baseren.

Wij, de jeugd van de Partij van de Dieren, zijn het geweten van de Partij.

Zoogdieren aller landen verenigt u.

Wezenlijke verschillen

Mylène van der Scheer

Terwijl de meeste Nederlanders knus met een kop erwtensoep voor de televisie de koude winterdagen uitzitten, was er een bijzondere groep Almeerders die, ondanks het koude winterweer, hun warme muts opzetten en zich naar de Oostvaardersplassen haastten. In het natuurgebied lopen honderden hekrunderen, Konikspaarden en herten, die bij menig dierenliefhebber een grote indruk achterlaten. Na de koudste winterdagen zijn er echter veel dieren overleden door een voedseltekort, wat een hoop opschudding onder de bezoekers van de plassen veroorzaakte: een grote groep mensen is voor het bijvoeren van de dieren in de wintermaanden, anderen waaronder het Rijk, zijn tegen.

Hoewel er over deze kwestie vanuit een biologisch en ecologisch oogpunt veel te zeggen valt, wil ik in dit artikel, in het kader van de maand van de filosofie, dieper ingaan op de filosofie achter beide standpunten. Vele kwesties om ons heen, zoals het bijvoeren in de Oostvaardersplassen, draaien namelijk niet alleen maar om wetenschappelijke argumenten, maar ook om ethische argumenten. Vragen die spelen, zijn: Waarin verschillen mens en dier? Hoeveel waarde hecht ik aan een dier? Op grond waarvan hecht ik deze waarde aan het dier toe? En welke rechten zou ik het dier moeten toekennen?

Dit zijn vragen die constant om ons heen spelen. Of het nou gaat om het eten van vlees, de omgang met je huisdier of je mening over een natuurgebied; jouw visie op het dier is van groot belang. Hoe je denkt over het dier en de rechten die het dier toegekend zouden moeten worden, ligt vaak ten grondslag aan een emotie. Sommige dieren roepen een positieve reactie bij mensen op, zoals knuffelige hondjes of schattige lammetjes, en andere dieren een negatieve reactie, zoals glibberige slangen of enge, harige spinnen. Hoe mensen naar dieren kijken, hangt vaak af deze ‘aaibaarheidsfactor’. Een vraag die je jezelf kan stellen is de volgende: Waarom kennen wij aan het ene dier meer rechten en waarde toe dan aan het andere? Waarom zou een spin minder waard zijn dan een koningspoedel? Veel mensen zullen wijzen op een bepaald vermogen van een dier. Of het dier nut heeft voor de mens of een bepaald mentaal vermogen heeft, zijn in deze redenering van groot belang. We zullen chimpansees meer rechten geven dan een kwal, omdat zij intelligenter zijn. Ze communiceren met soortgenoten, tonen emoties en leiden een echt, gestructureerd leven. Bij nader inzien, hechten wij mensen meer waarde aan een dier naarmate het dier meer op onszelf lijkt. Zo kun je stellen dat mensen zich, op dit gebied, volledig door hun eigen emoties en menselijk egoïsme laten leiden.

Maar wat maakt diersoorten onderling, en met name mensen en overige diersoorten, in de essentie verschillend? Wat maakt dat wij dieren wel tegen hun wil in mogen opsluiten, en onze medemens niet? Hier is alleen een objectief antwoord op te geven wanneer we de emotie volledig laten varen. Aan de redenering die volgt, ligt de filosofie van de Stoa ten grondslag; De Stoa is een filosofische stroming, die uitgaat van het begrip ‘tabula rasa’, oftewel: een onbeschreven blad. Dit betekent dat de essentie van mens en dier, het bestaan zelf, voorafgaat aan een bepaald doel in het leven. Hiervan uitgaande, zijn mensen en dieren in de kern hetzelfde. Hetgeen een mens anders maakt dan dieren, buiten het biologische aspect om, is zijn vermogen om veel te leren, zijn enorme intelligentie, en bovenal zijn ervaring.

Stel je eens voor dat er een dier zou zijn dat net zo goed kan leren als de mens. Een wezen dat sudoku’s oplost in zijn vrije tijd, de Quest leest in bad en diepe, filosofische gesprekken voert met zijn familie. Zou dit dier dan dezelfde rechten moeten hebben als de mens? Zou een hyperintelligente creatie in Nederland ook recht hebben op een sociaal vangnetje, een goede maaltijd en een dak boven zijn hoofd? Zou dit dier niet het meest primitieve recht moeten ontvangen: het recht van vrijheid? Er zijn voldoende diersoorten die, zo blijkt uit wetenschappelijk

onderzoek, veel intelligenter zijn dan mensen denken. Veel diersoorten, zoals varkens en koeien, herkennen elkaar, communiceren met elkaar en voelen emoties. In hoeverre kunnen wij het ons dan nog verantwoorden dat wij basisrechten van deze dieren ontnemen? En op basis waarvan? Als we ons systeem van mensenrechten helemaal uitpakken en terug duiken naar de kern, kan ik zelf geen reden vinden, geen wezenlijk verschil, op grond waarvan dieren minder rechten zouden moeten hebben dan de mens, al werkt dit in de praktijk iets genuanceerder. Op grond hiervan vraag ik mij dan af wat het mensen bezielt om basisrechten weg te nemen. We hebben het over de meest primitieve vorm: Bestaansrechten. Een varkentje naar de slacht, een pup die niet voldoet aan de uiterlijke eisen van zijn fokprogramma of een vogeltje met een eventuele kans op een virus: ook deze dieren hebben bestaansrechten. Het nadenken over dit soort kwesties, het teruggaan naar de essentie van alles om je heen, is niet alleen interessant en leuk, maar ook nuttig. Door hier over te filosoferen, kom je niet alleen dicht bij je eigen mening, je idealen, maar ook bij je natuur. Staan voor idealen, is niet alleen waar de maand van de filosofie om draait, maar ook hetgeen dat ons, als PINK!, zo sterk maakt.

Vlees zonder leed

Rochelle Villani

Voor mij is een Nederlandse lente vredig. Als ik er een beeld van zou moeten schetsen, zou ik een groene wei met herkauwende koeien en kalfjes schetsen, geaccompagneerd met een strakblauwe lucht onderbroken door enkele wolkjes en, als kers op de taart, een authentieke molen op de achtergrond. De mogelijkheid dat de dieren van mijn schets op een dag op een bord zouden belanden, is acceptabel. In de buitenlucht en op natuurlijke wijze zouden zij hun leven doorgebracht hebben.

Helaas gaat de wereldwijde vleesproductie er in een groot deel van de gevallen heel anders aan toe, ook in Nederland. Dieren worden gezien als voorwerpen die zo efficiënt mogelijk moeten worden ingedeeld, wat resulteert in een op elkaar gedrukte bende, terwijl ze zonder ooit een straaltje natuurlijk zonlicht meegekapt te hebben het einde van hun leven naderen. Niet alleen de dieren lijden, onze aarde net zo goed. Circa 14,5% van alle uitstoot van broeikasgassen wereldwijd wordt veroorzaakt door de vleesproductie, de productie is een aanslag op onze zoetwatervoorraad en 80% van het Amazonegebied is al ontbost voor veevoer. Daarom heb ik me verdiept in kweekvlees, een mogelijke oplossing waarbij een groot deel van de problemen uit onze huidige vleesindustrie geen rol spelen.

VERANDERING

De Nederlandse hoogleraar Mark Post stal in de zomer van 2013 de show toen hij in Londen de eerste hamburger van kweekvlees presenteerde. Het 250 duizend euro kostende stukje vlees werd gebakken in zonnebloemolie en daarna geproefd door een drietal voedselspecialisten van over de wereld. Het smaakte naar echt vlees, iets minder vet alleen.

Kweekvlees produceren klinkt ingewikkeld, maar het is eigenlijk vrij eenvoudig. Stamcellen, genomen van een levend dier door middel van een prikje, worden in een kweekvloeistof van aminozuren, suikers, en vetten gelegd. In de juiste temperatuur kunnen ze zich vermeerderen en zo spiervezels vormen. De kweekvloeistof is nog niet overal plantaardig, Mark Post gebruikte in 2013 nog wat dierenbloed, maar hij bevestigt wel dat er ook een plantaardige mix beschikbaar is om de cellen in te kweken.

Ondanks dat er veel geld nodig is om kweekvlees op grote(re) schaal te kweken, is de techniek er in ieder geval. Er zijn al tientallen bedrijven gespecialiseerd in het produceren van allerlei soorten kweekvlees. Het Amerikaanse bedrijf Just is van plan eind dit jaar een product op de Amerikaanse markt te brengen, waarschijnlijk ganzenlever.

Er zijn natuurlijk steeds meer Nederlanders die vegetarisch of veganistisch eten, maar er zijn ook genoeg mensen die dit niet zien zitten. Vleeseters die overstappen op kweekvlees zouden hun ecologische voetafdruk verkleinen en dierenleed de kop indrukken. Want ondanks dat we het gevoel hebben dat wij misschien progressie maken rondom het minderen met vlees, zal de vleesproductie de komende veertig jaar wereldwijd verdubbelen vanwege landen als China, India en Rusland, die economisch steeds beter gaan. Vlees is een luxeproduct, en met welvaart komt een hogere vleesconsumptie. Kweekvlees zou ook hier een hele goede oplossing kunnen zijn om deze grote vraag diervriendelijk te beantwoorden. Natuurlijk zal kweekvlees niet één, twee, drie de hele wereld kunnen voeden. Het zal zich langzaam moeten nestelen in de voedselindustrie, beginnend bij de meest welvarende

landen zoals Nederland.

Kweekvlees lijkt ons veel te kunnen bieden. Toch kunnen we van tevoren nooit voorspellen hoe iets dat ontwikkeld is in een laboratorium uit zal pakken in de buitenwereld, de reacties zijn moeilijk in te schatten. Ethisch gezien kan kweekvlees ook veel vraagtekens oproepen. Een dierlijk product gekweekt in een laboratorium, gaat dit niet helemaal in tegen de waarde die wij hechten aan natuurlijk en onbewerkt voedsel? Zou kweekvlees geen stap te ver zijn, gezien een belangrijke tak in onze voedselketen helemaal veranderd en gemanipuleerd wordt door de mens? De eerste mensen jaagden al op dieren om het vlees later op te eten. Mogen we zo een vanzelfsprekende en diepgewortelde gewoonte uit onze historie wel zo sturen en verdraaien?

En aangezien kweekvlees niet tot stand komt op de manier die wij gewend zijn, maar wel (zo ongeveer) hetzelfde product levert als wanneer een dier geslacht wordt, in hoeverre is het dan nog 'vlees'? Dit is lastig vast te stellen, want de oorsprong van kweekvlees zijn dierlijke cellen, maar het proces hierna staat volledig los van het dier.

Ik ben er persoonlijk van overtuigd dat er zeker verandering nodig is in de huidige vleesindustrie. Kweekvlees is zeker een potentiële oplossing, maar zal wel een lange weg moeten afleggen voor het wereldwijd geaccepteerd en toegepast zal worden. Gezien het ook vragen met zich meebrengt die beantwoord moeten worden voor het in gang wordt gezet, zal de tijd doortikken en de vervuiling en het leed nog wel even doorgaan. Het besef dat er in ieder geval naar oplossingen wordt gezocht geeft al veel kracht om positief te blijven. Uiteindelijk hoop ik dat er een tijd zal aanbreken waarbij we de mooie Nederlandse lentes kunnen aanschouwen zoals ze horen, met koetjes en kalfjes in een uitgerekte weide, zonder in ons achterhoofd herinnerd te worden aan de donkere kant van het stukje vlees dat later die avond op ons te wachten staat.

Het grote struikelblok: tradities

Baukje Rooda

Tradities, iedereen heeft ze. Tradities zijn een rituele herhaling, waarmee men structuur en houvast creëert. Een traditie kan iets groots zijn zoals vuurwerk afsteken met oud en nieuw, maar ook het familie etentje bij oma elke maandag. Een traditie is een ritueel dat men overdraagt van generatie op generatie. Tradities zijn belangrijk omdat ze de identiteit van een groep mensen bepalen, een gevoel van eenheid creëren en cultureel erfgoed doorgeven.

Sommige mensen willen dat tradities aangepast worden en anderen vinden het belangrijk dat tradities hetzelfde blijven. Elk jaar rond december is het sinterklaasfeest een traditie die veel in de schijnwerpers staat. Voorstanders vinden dat dat Sinterklaas en Zwarte Piet bij elkaar horen, dat geen kind aan de slavernij denkt en dat de pieten zwart zijn door de schoorsteen. Tegenstanders zien het kinderfeest als racistisch en discriminerend, geven aan dat Zwarte Piet uit de tijd van

de slavernij stamt en vinden, omdat volwassenen het organiseren, dat het ook prima zonder zwarte schmink kan. De discussie over Zwarte Piet is een mooi voorbeeld van een traditie die veel discussie veroorzaakt in de samenleving. Het uiterlijk van Zwarte Piet is door de jaren heen al veel veranderd, waarom is het weglaten van de zwarte schmink dan toch zo'n groot struikelblok? Tradities in een samenleving zijn dynamisch, met de tijd veranderen dingen. Het veelgehoorde argument "pak ons niet af wat typisch Nederlands is" is een lastig argument. Want wat is "typisch Nederlands" eigenlijk? Wat vroeger belangrijk was, zien we nu heel anders. In het verleden werden slavernij, dierenmishandeling voor de grap en antisemitisme nog als normaal gezien, tegenwoordig schamen we ons ervoor.

Het probleem met tradities aanpassen zit hem waarschijnlijk in het veranderen. Het zit namelijk diep in de menselijke aard om tegen veranderingen te zijn.

Of het nou tradities zijn of arbeidsvoorwaarden, eerst struikelt men tegen. Noem het de "resistance to change". Als dingen goed functioneren, zal de mens hier liever niets willen veranderen. We willen ritme, regelmaat en vastigheid. Verandering zet alles op zijn kop en haalt ons uit balans. Het sinterklaasfeest is er bij velen in de kindertijd ingeprent en moet daarom volgens sommigen verdedigd worden. De roep van verandering komt dan ook voornamelijk van mensen die niet van jongs af aan het kinderfeest hebben gevierd en er met een objectieve blik tegen aan kijken.

Onze hersenen zijn geëvolueerd om gedrag te automatiseren in de hersenstam zodat we er verder niet over na hoeven te denken. Dit vergrootte de overlevingskansen. Pas als er zich levensbedreigende situaties voordoen of als men sterk lijdt, is hij geneigd daadwerkelijk te veranderen. Hoe typisch Nederlands een traditie ook is; moet je iets precies zo laten omdat

we het altijd al zo deden? Moeten we alles wat oud is bewaren omdat het onderdeel is van de geschiedenis? Dat is op zichzelf geen gegronde reden. Met een objectieve blik naar tradities kijken blijft lastig doordat er een verandering in de mentaliteit plaatsvindt. Hoe lastig veranderen echter ook is, veranderingen zullen altijd plaatsvinden in een dynamische samenleving. Persoonlijk vind ik de quote 'De vrijheid tot het uitoefenen van tradities houdt echter op waar mensen- of dierenleed begint' die de Partij voor de Dieren gebruikt erg mooi. Het beschermen van de mens, het dier en milieu moet boven het uitoefenen van tradities staan.

De vrijheid van een kind *Een argument tegen besnijdenis*

Joep Horbach

Door de eeuwen heen is het niet vaak voorgekomen dat iedereen vrij was om te denken, te geloven en te zijn zoals zij zelf wilden. Kies een willekeurig deel van de wereld en je zult niet ver in het verleden hoeven graven om geval na geval te vinden waarin de individualiteit van mensen werd ontnomen en ze werden gedwongen om te leven als de rest. Als we hier iets van hebben kunnen leren, is het dat mensen zowel het gelukkigst als het effectiefst voor anderen zijn wanneer ze hun eigen ideeën mogen hebben en hun eigen beslissingen mogen maken (zolang de vrijheid van anderen daarmee niet wordt ingeperkt). De vrijheid van geloof en levensovertuiging als onderdeel van de bredere vrijheid van meningsuiting is daarom één van de belangrijkste waarden die we hebben. We kunnen niet dankbaar genoeg zijn voor het feit dat wij in een samenleving wonen waarin deze waarde (grotendeels) gerespecteerd wordt. Vol onbegrip kijk ik daarom naar de manier hoe deze vrijheid als argument wordt gebruikt om standpunten te verdedigen die hier recht tegenover zouden moeten staan.

Nu IJsland op het punt staat om niet-medische besnijdenis bij jongetjes te verbieden, is de religieuze wereld in paniek. De grote hoeveelheid kritiek komt niet alleen vanuit joodse en islamitische hoek, ook de katholieke kerk noemt het een gevaarlijke aanval op de vrijheid van geloof. Zelfs buiten religieuze kringen is dit een veelgehoord argument om besnijdenis bij jongetjes in stand te houden. Het probleem is dat er hier niet wordt gesproken over de vrijheid van geloof voor het kind zelf: de vrijheid voor het kind om zijn eigen ideeën en levensovertuiging te vormen zonder dat dit door anderen wordt opgelegd. Nee. Er wordt gesproken over de vrijheid van de ouders. De vrijheid van de ouders om hun kind, zonder dat hij kan instemmen, zonder respect voor zijn lichamelijke integriteit, onomkeerbaar religieus te brandmerken. Een vrijheid die bedoeld is om mensen het recht te geven zelf hun geloof of levensovertuiging te bepalen zonder dat deze wordt opgelegd door een ander, wordt nu gebruikt als argument om geloof op te leggen op anderen.

Natuurlijk is het zo dat kinderen niet altijd in staat zijn om al hun beslissingen zelf te maken. In veel gevallen zijn ouders genooddaakt om keuzes te maken

voor het kind en daar is in principe niets mis mee. Het gaat echter mis wanneer deze keuzes niet strikt noodzakelijk zijn, maar wel permanente gevolgen hebben. Een besneden kind zal zijn voorhuid nooit meer terug kunnen krijgen, ook als hij er als volwassene een andere levensovertuiging op nahoudt dan zijn ouders. En ondanks het feit dat hij zijn vrijheid om anders te geloven houdt, zal hij dit niet meer kunnen toepassen op het maken van beslissingen over zijn eigen lichaam. Voor altijd zal hij het religieuze symbool van zijn ouders met zich mee moeten dragen. Vergelijk het met het plaatsen van een tatoeage van een kruis door christelijke ouders op hun kind en de schending van de religieuze vrijheid van het kind is direct zichtbaar. Zelfs als we de pijn tijdens en na de ingreep en de kans op complicaties en infecties (die bij zowel de tatoeage als de besnijdenis aanwezig zouden zijn) niet meerekenen, is de schending van de lichamelijke integriteit van het kind alleen al voldoende om het af te keuren.

Een schending van de lichamelijke integriteit is het overigens absoluut. Vaak wordt het goedgepraat door te beweren dat de voorhuid een onnodig stuk huid is dat het enkel lastiger maakt om de penis goed schoon te houden. De kritiek zou daarom overdreven zijn. Niet alleen is dit niet relevant (nog steeds zou het kind het recht moeten hebben hier zelf over te beslissen als hij ouder is), het is ook nog eens niet waar. De voorhuid heeft verschillende uiterst nuttige functies. Zo helpt het bij het beschermen en vochtig houden van de eikel en versoepelt het de heen-en-weer beweging bij zowel masturbatie als bij seks waardoor glijmiddel maar zelden noodzakelijk is en pijn zeldzaam is. Daarnaast is het een lichaamsdeel met een grote hoeveelheid zenuwuiteinden dat uit zichzelf al veel kan bijdragen aan seksueel genot. Het is daarom niet overdreven om te stellen dat de uitvoering van een besnijdenis op kinderen hun seksleven permanent zal beïnvloeden. Tot slot is het kort naar achteren trekken van de voorhuid tijdens het douchen alles dat nodig is om hem schoon te houden.

Een ander veelgemaakt argument is dat een besnijdenis medische voordelen zou hebben. Gegeven het feit dat de behandeling zelf ook infecties en complicaties met zich mee kan brengen, is het enige noemenswaardige effect

dat overblijft de lagere kans op HIV. Deze lagere kans op HIV is echter niet groot genoeg om een alternatief te zijn voor veilige seks; een condoom blijft noodzakelijk. Als een condoom gebruikt wordt, maakt het vrijwel geen verschil of een man besneden is of niet. Daarnaast mogen we er hopelijk vanuit gaan dat baby's en jonge kinderen nog niet seksueel actief zijn en er dus gerust gewacht kan worden tot het kind oud genoeg is om hier zelf een beslissing over te maken. De meeste mannen zullen dan tot de conclusie komen dat ze liever een condoom dragen dan hun voorhuid verliezen (en alsnog een condoom moeten dragen).

Hoe is het mogelijk dat onze samenleving, een samenleving die zoveel waarde hecht aan de vrijheden van het individu, de vrijheden van jonge kinderen op deze manier kan negeren? Bij de besnijdenis van jonge meisjes zien wij allemaal dat de vrijheid van het kind om de baas te zijn over haar eigen lichaam en haar eigen seksuele toekomst op de eerste plaats staat. We zien allemaal dat de vrijheid van geloof en levensovertuiging hier betekent dat het geloof van de ouders niet op haar opgelegd mag worden. Waarom is dat bij jongensbesnijdenis anders? Laat mij duidelijk

zijn: besnijdenis bij meisjes is in verreweg de meeste gevallen veel ingrijpender dan besnijdenis bij jongens. De argumentatie echter, is hetzelfde. Als de clitoris bij meisjesbesnijdenis met rust zou worden gelaten en “slechts” de buitenste schaamlippen zouden worden weggesneden, zouden wij dan niet alsnog opstaan in protest? Zouden wij dan niet evengoed alles doen om haar lichamelijke en seksuele integriteit te beschermen tegen de forcering van het geloof van de ouders?

Het is tijd dat we het voorbeeld van IJsland overnemen en als samenleving openlijk het gesprek hierover aangaan. Te vaak zijn wij bang dat anderen ons zien als intolerant of disrespectvol naar gelovige mensen toe. Dit gaat niet om tolerantie. Ik ben ervan overtuigd dat moslims en joden die hun kinderen besnijden het beste met hun kinderen voor hebben en doen wat zij denken dat juist is. Deze discussie gaat echter niet om hen, het gaat om hun kinderen. Als wij geloven in de vrijheid van geloof en levensovertuiging, dan is het onze plicht om besnijdenis bij baby's en kinderen duidelijk af te keuren. Het is hun vrijheid die hier op het spel staat, niet die van de ouders.

Plant in de spotlight: Orchidee

Pieter Groenewege

Botanische orchideeën vormen vaak een onoverkomelijke uitdaging voor de stuntelende particulier. Zelf heb ik al een aantal orchideeënlevens op mijn geweten. Gelukkig is daar onze redding: de vlinderorchidee. Door jarenlange, nietsontziende doorfok zijn er tegenwoordig talloze variëteiten die werkelijk niet kapot te krijgen zijn. Zie bijvoorbeeld het exemplaar op deze pagina, dat op dit moment mijn studio siert. Deze hufterbestendige planten zijn ook nog eens erg goedkoop en vrijwel overal verkrijgbaar. De Phalaenopsis is dus ideaal voor beginnende plantenverzamelaars, die PINK! sinds de inceptie van mijn columns zo rijk is.

Vlinderorchideeën komen zoals u begrijpt niet uit Nederland, maar uit Zuidoost-Azië. Het zijn epifyten of lithofyten. Vrij vertaald uit het Grieks: op-planten of op-stenen. Bij aangeschafte exemplaren zal u dan ook opmerken dat in de pot geen spoortje grond te vinden is. Vlinderorchideeën worden hier grootgebracht in een losse en luchtige portie boomschors. De potten lijken altijd te klein voor de plant, maar daar is geen sprake van: voor een goede groei moet de pot compact worden gehouden. Koop dus nooit een Phalaenopsis met een Beter Leven-sticker.

U moet overigens niet vreemd opkijken als de wortels van uw vlinderorchidee hun karig bemeten domicilie lijken te ontvluchten. Goed verzorgde orchideeën hebben namelijk de neiging luchtwortels te laten ontspruiten, waarmee ze vocht uit de lucht kunnen onttrekken.

Hoe verzorg ik mijn orchidee dan goed, vraagt u zich ongetwijfeld af, zich op luchtwortels verheugend. Zet de orchidee allereerst op een lichte plaats, maar niet in de brandende zon. Het bewateren van vlinderorchideeën is een onconventioneel gebeuren. De beste methode is om de pot enkele minuten geheel onder te dompelen in lauw water (bedwing ontsnappend boomschors). Laat de boel uitlekken. De wortels zullen groen worden. Wanneer ze weer grijs en dus droog zijn, zo'n week later, is het tijd voor de volgende doop. Vergeet niet af en toe vloeibare orchideeën-mest aan het water toe te voegen, conform de instructies op de verpakking.

Na zo'n twee tot drie jaar is de boomschors waar de plant in is opgepot doorgaans wel verteerd. Denk eraan deze dan te vervangen door verse boomschors. Ga niet zelf een boom te lijf, maar bezoek een tuincentrum. Zo kom je nog eens ergens.

Het vertoog en de macht van taal

Doris Huitink

Hoeveel dingen zijn er nou echt ‘iets’ omdat ze zo zijn? Of beter: hoeveel dingen zijn ‘iets’ omdat wij vinden dat ze zo zijn? Wazige materie, jazeke, maar de vragen die ik je stel, zijn heel belangrijk voor mensen met idealen. Mensen zoals jij en ik. Door vast te stellen dat heel veel ‘dingen’ pas ‘iets’ zijn omdat wij dat zo vinden, heb je namelijk opeens een mooie truc om ‘de waarheid’ naar jouw hand te zetten.

Een boom is een boom en een koe is een koe. Die twee zijn niet zo lastig uit elkaar te houden en ik ga er gemakshalve even vanuit dat dat voor iedereen geldt. Tenminste, ik ga ervan uit dat iedereen ziet dat een boom en een koe niet hetzelfde ‘ding’ zijn. Ik heb er echter geen benul van wat de boom dan wel de koe voor een ander betekenen. Dat wil zeggen, welke betekenis die boom of koe heeft in de persoonlijke waarheid van een ander en in hoeverre die betekenis verschilt van de betekenis die ik de boom en koe toeken in mijn persoonlijke waarheid. Waar de één vindt dat de boom een obstakel is in het verbreden van de snelweg, is diezelfde boom voor een ander een baken van rust en een verbintenis met de natuur. Deze toegekende betekenis staat niet vast, het is geen onvermurwbaar gegeven. De betekenis is gebaseerd op persoonlijke opvattingen, verankerd in taal en aan verandering onderhevig. Omdat wij de betekenis van een ‘ding’ begrijpen door middel van taal, is taal ook het middel om die betekenis te creëren en te veranderen. Dit geldt voor simpele ‘dingen’ als een enkele boom of koe, maar is ook toepasbaar op complexere zaken waar subjectiviteit – openlijk of verborgen – aan ten grondslag ligt, bijvoorbeeld de betekenis van de relatie tussen mens en natuur, seksualiteit, wapenbezit of kapitalisme.

Mijn uiteenzetting hierboven gaat over het idee van een sociaal-geconstrueerde werkelijkheid waarin opvattingen belangrijker zijn dan objectieve waarnemingen. Een manier om opvattingen (of: ideeën) in de wereld te krijgen is via letters (taal), symbolen en iconen. Alles wat over één onderwerp geschreven, gezegd of getekend wordt, noemen we ‘het vertoog’ (Engels: discourse). In principe draagt elke bijdrage bij aan het vertoog over een onderwerp, maar het moge duidelijk zijn dat niet alle bijdragen gehoord of gezien worden. Vaak zijn dat alleen de bijdragen, en dus de

opvattingen, van invloedrijke mensen die de middelen hebben om door een groot publiek gehoord te worden. Dit zijn de opvattingen die een ‘dominant vertoog’ vormen. Volgens de Franse filosoof Michel Foucault vormt het vertoog de sociale realiteit, maar tegelijkertijd schept de sociale realiteit een kader voor iemands opvattingen en zo dus weer voor het vertoog. In andere woorden, als jouw opvattingen de boventoon voeren in het vertoog, heb jij dus de sociale realiteit in handen waarmee anderen hun werkelijkheid construeren en op hun beurt nieuwe bijdragen voor het vertoog vormen. Het vertoog is een wederkerig medium. Op deze manier zijn taal en beeld een machtig wapen om anderen mee te nemen in jouw denkwijze.

Ik begrijp dat dit allemaal nog vaag klinkt en, eerlijk is eerlijk, dat is het ook. Toch zien we om ons heen continu voorbeelden van dominante vertogen aan het werk in onze maatschappij. Neem Foucault’s eigen voorbeeld van homoseksualiteit. In de Oudheid was het niet ongewoon wanneer twee mannen seks hadden. Sterker nog, er bestond waarschijnlijk niet eens een woord voor seksualiteit, in welke kleur dan ook. In de 18e en 19e eeuw werd dit anders. Door een negatieve betekenis toe te dichten middels taal, onder andere door de christelijke kerk, werd seksualiteit een ‘ding’ waar mensen een betekenis aan konden geven. Zo werd er een sociale werkelijkheid geschapen waarin seksualiteit een normatief onderwerp werd en waarin het goedkeuren van heteroseksualiteit en het afkeuren van homoseksualiteit de boventoon voerde. In Nederland voert een verdraagzamer discourse inmiddels de boventoon, dat wordt belichaamd door beleid waarin homoseksualiteit niet strafbaar is. Maar we zijn ons er allemaal van bewust dat er een luid contra-vertog bestaat dat seks tussen twee mensen van hetzelfde geslacht een andere betekenis probeert te geven. Binnen het voorbeeld van seksualiteit zien we dat de dominante vertogen over pedoseksualiteit en bestialiteit ervoor zorgen dat deze niet geaccepteerd worden in de sociale realiteit. De gemeenschappelijke afkeuring in de sociale realiteit houdt het vertoog in stand.

Een ander voorbeeld van een dominant vertoog is dat van het toestaan van wapenbezit in de Verenigde

Staten. Ook dit is vastgelegd in beleid (sterker nog, in de Grondwet). Er komt momenteel echter een krachtig contra-vertog op gang. In dit contra-vertog worden niet diegenen gehoord die traditionele macht hebben in de vorm van geld of bekendheid, maar zijn degenen die hun opvattingen delen juist zo machtig omdat zij niets te verliezen hebben. Ik heb het in dit geval over Never Again MSD, een organisatie van scholieren van de Amerikaanse school waar in februari dit jaar een massaschietpartij was en die onder andere via social media van zich laat horen. Wanneer hun opvattingen wijder verspreid worden, kunnen deze de boventoon gaan voeren en zo het dominante vertoog worden. Een verandering van het beleid is dan niet uitgesloten. Een iets subtieler en pragmatischer voorbeeld dat laat zien hoe de werkelijkheid gecreëerd wordt door de manier van spreken over het onderwerp, is hoe de afspraken van het Akkoord van Parijs een eigen leven zijn gaan leiden. Waar internationale akkoorden en hun betekenis normaliter binnen de politieke arena blijven, groeide het Akkoord van Parijs uit tot een huis-tuin-en-keukenbegrip waar men naar hartenlust over praat. En hoewel er middels het akkoord is afgesproken dat de globale temperatuur niet meer dan 2°C mag stijgen, hebben we het in toenemende mate over het

nog ambitieuzere streven van maximaal 1,5°C. Hoe meer er over de 1,5°C wordt gesproken in collegezalen, kranten, in de kroeg en op bezoek bij oma, hoe meer die doelstelling gaat leven tot het punt dat deze opvatting dominant wordt. Het dominante vertoog heeft het dan over een maximale opwarming van 1,5°C en deze opvatting wordt gespiegeld in de sociale realiteit, hopelijk tot het moment waarop de 2°C-stijging geen sociaal geaccepteerd streven meer is.

Voor ons PINK!ers kan het vertoog net zo’n belangrijke rol spelen als voor de Amerikaanse scholieren. Ook wij kunnen taal gebruiken om de sociale realiteit te veranderen. Het mooiste en daadkrachtigste voorbeeld komt van onze moederpartij, die stukje bij beetje het dominante vertoog omtrent dierenrechten en –welzijn doet afbrokkelen en ruimte creëert voor een nieuwe sociale werkelijkheid. De strijd is echter nog niet gestreden. Het dominante vertoog in onze maatschappij reflecteert nog steeds de opvatting dat de aarde en haar schatten aan de mens toebehoren. Aan ons niet simpelweg de taak om de onjuistheid daarvan te beargumenteren, maar om de heersende opvattingen te doen kantelen met onze bijdragen aan het vertoog. Machtig zijn de pen en je stem, gebruik ze.

Jodelen in Griekenland

Sebastiaan Wolswinkel

Rond 1840 kende Griekenland, dat zich pas recentelijk van onder de imperialistische greep van het Ottomaanse rijk had weggewerkt, een Bavarocratie. Zelfs mijn meest terminologisch geobsedeerde politicologische vrienden, die in hun welbespraakte woede graag met begrippen als 'plutocratie', 'corpocratie' en 'technocratie' smijten, zijn dit woord waarschijnlijk niet eerder tegengekomen.

Is ook niet nodig. Ik wil het namelijk hebben over een andere bestuursvorm, één die vaak wordt gezien als het ultieme goed, dat waar de democratie naar streeft maar zelden weet te verwezenlijken: de meritocratie. Ik neem onbeschaamd de vrije vertaling van Wikipedia over wanneer ik beweer dat meritocratie 'geregeerd (worden) door degenen die het verdienen' betekent. Als dat niet spectaculair fantastisch klinkt, dan weet ik het ook niet meer.

Laten we ons dan ook niet al te paniekerig vastbijten in de politieke problematiek die de gepoogde implementatie van een meritocratie met zich mee zou brengen. Als we het al te veel gaan hebben over hoe dit de achterliggende gedachte van het Duits fascisme was – waarbij men trachtte niet-natuurlijke selectie van mensen in te zetten om toekomstige generaties te vormen die het zwaar bevochten Lebensraum verdienden – of het neo-liberalisme – waar men sociaal darwinisme zijn gang wil laten gaan en marktwerking empathieloos wil laten bepalen wat voor levenscomfort mensen verdienen – dan verliezen we misschien hoop. Natuurlijk is er een politiek haalbare manier om een betekenisvolle meritocratie te creëren, en natuurlijk is dat niet eigenlijk wat die walgelijke nazi's en verrekte neo-liberalen voor ogen hadden. Ik heb het over een soort kinderen-huppelen-vrolijk-door-de-valleien-van-het-land-van-de-filosofenkoning meritocratie. So politics be damned, dat komt wel goed. Ja, onze democratie selecteert op vermogen om een educatief tot conformisme doodgeslagen plebs te overtuigen van de superioriteit van onze ideologie, niet op de werkelijke succes daarvan. Ja, zowat het hoogste compliment waar een politicus van het moderne kaliber op durft te hopen, is zijn (of, theoretisch, haar) volledige onschuld in de alomvattende destructie die zijn staat teweegbrengt. Het kan vast eigenlijk wel. Of, we kunnen onszelf in ieder geval overtuigen dat we een betekenisvolle stap de juiste

kant op gaan door bijvoorbeeld impotent te roepen dat Nederland een republiek zou moeten worden.

Ik wil ook niet onnodig lang stilstaan bij de economische kant van zaken. Dat, terwijl kapitalisme zegeviert, exploitatie de norm blijft en een gebrek aan geld ongelukkig maakt, meritocratie een wel heel riskant streven is. Wij hebben geen enkele reden om te vermoeden dat er ook maar een correlatie is tussen de verdiensten van een persoon en de diepgang van diens emoties, en daar gaat het uiteindelijk om. Vandaar dat anti-meritocratische maatregelen zoals een basisinkomen ook denderend wenselijk kunnen zijn. De mate van vrijheid of sociale steun om ons leven zo positief mogelijk te beleven dient geen consequentie te zijn van onze verdiensten. Als mensen macht vervelend vonden was het een ander verhaal geweest, en zouden we maatschappelijke invloed met economische beloningen moeten compenseren, maar dat valt heel erg mee.

Waar ik het wel over wil hebben, al heb ik mijzelf daar te weinig woorden voor overgelaten, is de filosofische inkijk op de meritocratie. Laten we namelijk niet overdrijven hoe groot het verschil tussen mensen hun (redenerings) vermogen is. Obsessie met het belonen van relatieve kunde is dan ook riskant, omdat het de overtuiging stimuleert dat bepaalde niveaus van directe invloed of weelde ooit terecht kunnen zijn. Onze fantasie is niet gebonden door de werkelijkheid, en zo zijn wij in staat verwachtingen te hebben en functies te creëren waar niemand aan kan voldoen. Het is dan ook een keiharde denkfout om aan te nemen dat er voor iedere functie die bestaat ook daadwerkelijk iemand is die deze voldoende kan uitvoeren. Er moeten ook mechanismes bestaan om functies en taken op te breken wanneer niemand ze voldoende kan uitvoeren, maar het vaste gedachtengoed van meritocratie twijfelt niet aan bestaande machtsstructuren, en moedigt zelfs vertrouwen aan in instanties waar individuen veel macht dragen. Maar filosoof of niet, je moet geen koning zijn. En als je dat dan ook nog eens president noemt, en impliceert dat zo'n machtige functie ooit kan zijn verdiend, maak je het des te bonter.

Individueen hervormen de wereld op basis van hun vermogen daartoe, en doen dit over het algemeen in hun voordeel. Niet zozeer uit zelfzucht of eigenbelang, maar als een consequentie van het feit dat veranderingen in de wereld onze beleving ervan veranderen, en het masochistisch zou zijn om de eigen beleving moedwillig te verslechteren. Zo wordt de wereld gevormd aan de hand van zij die het meest succesvol zijn in het behalen van de doelen die de maatschappij op dat moment het meest wenselijk acht, en zij zullen de focus op deze doelen versterken. In die zin versterken meritocratiën net zozeer bestaande machtsstructuren als andere systemen waarbij een kleine groep macht wordt toegewezen op basis van een niet-vrij kiesbare eigenschap. Het is subtieler, en het is verleidelijker om te verdedigen dat de inzichten van zij die minder kundig zijn worden genegeerd dan dat dit mensen overkomt op basis van bijvoorbeeld geslacht, afkomst of klasse, en het is minder onverstandig, maar toch ook.

Wanneer we soort erbij halen, worden de problemen wel heel frappant. Mensen zijn namelijk van alle dieren het

meest kundig in het aanpassen van onze leefomgeving en het expliciteren van onze wensen. Dus, wij zijn de uitgewezen soort om zowel te bepalen hoe de wereld getransformeerd zou moeten worden en dit vervolgens ook uit te voeren. Dit hebben we zo radicaal gedaan dat we een planeet hebben gecreëerd waarop andere dieren weg te denken zijn. Meritocratie heeft een richting. Instandhouding van bestaande trends behoeft in principe geen bijzondere talenten, en een meritocratisch proces zal niet leiden tot individuen voor wie dit de drijfveer is. Dit terwijl het gros van alle soorten op onze planeet niet op snelle adaptatie is ingesteld, en hier dus nadeel aan ondervindt.

Meritocratie is een leuk idee, maar het is een vaag streven met enorm veel kanttekeningen, en is verre van een directe consequentie van de utilistische principes die wij als leden van PINK! over het algemeen delen. We moeten dus heel erg oppassen dat we dit, net als andere ideologieën, niet gedachteloos propageren.

Carmen ontvangt mij in de gezellige studio aan de Utrechtse singel waar ze samen met PINK!er Renate woont. “Het is wel heel warm hoor!”, in de oven worden aardappeltjes gebakken. De tafel is gezellig gedekt en op het vuur pruttelt de paddenstoelenbourguignon al. Een voorgerechtje van toast en een dip van olijfolie en rozenbottelbalsamico staat al klaar. Een kijkje in de krappe keuken laat zien dat ruimtegebrek geen reden hoeft te zijn om je voorliefde voor koken in te perken. Alle vegan favo’s zijn aanwezig: edelgistvlokken, liquid smoke, grootverpakkingen kruiden en, uiteraard, rode linzen.

Kook je vaak en graag?

“Jazeker! We eten bijna elke dag drie maaltijden thuis en we staan allebei graag in de keuken. We werken met kookweken: de ene week kook ik en de andere week kookt Renate. Zo kunnen we heel efficiënt boodschappen doen. We maken veel dingen zelf, bijvoorbeeld ook vegan kaasjes. Het enige waar ik een beetje lui mee ben zijn bonen, ik koop ze liever in een blikje dan gedroogd. Verder zie ik koken een beetje als scheikunde in de keuken, ik vind het gewoon heel leuk.”

Sinds wanneer eet je veganistisch en waarom?

“Renate en ik aten allebei nog vlees toen we elkaar leerden kennen, maar op gegeven moment leerden we steeds meer over de slechte aspecten voor het milieu en dieren. Dus we besloten flink te minderen en nog maar één keer in de maand vlees en vis te eten. Over zuivel en eieren hadden we toen nog niet nagedacht. Na een vakantie in Duitsland, waar we noodgedwongen flink moesten zondigen, zijn we eigenlijk gewoon helemaal overgestapt omdat het helemaal niet goed meer voelde. Een vak Ethiek en het kijken van docu’s hielpen ook mee. Een heikel punt is wel dat twee ooms van mij melkveehouder zijn. Achteraf neem ik het mezelf best kwalijk dat ik nooit heb ingezien hoe slecht het is.”

Wel bijzonder dat jullie direct van vleeseters naar veganisten zijn gegaan

“Ik moet zeggen dat ik wel een hele consequente carnist was, ik at al het vlees. Waarom zou je wel biefstuk eten, maar geen hond? Dat vroeg ik me op de middelbare school al af. Ik keurde speciesisme eigenlijk dus toen al af, maar de denkstap naar het volledig afkeuren van dieren eten ontbrak nog. Dat had ook wel te maken met het idee dat je vlees en zuivel nodig hebt om gezond te zijn, een idee dat nog veel te sterk heerst in onze

OVER CARMEN

Naam	: Carmen de Jong
Leeftijd	: 23 jaar
Woonplaats	: Utrecht
Studie	: Scheikunde in Nijmegen
Actief bij	: Educatiecommissie PINK!
Eetstijl	: Veganistisch

IN DE KEUKEN BIJ PINK!er... Carmen

Doris Huitink

maatschappij en toen helaas dus ook bij mij. Eigenlijk snap ik vegetariërs dus ook niet, de reden om geen vlees te eten, zou er toch eigenlijk toe moeten leiden dat je helemaal geen dierlijke producten eet? Ook bij hen zal het wel een gebrek aan kennis zijn.“

En wat vindt je familie van jouw opvattingen?

“Die vinden het zo-zo. Ze koken goed voor me en ze laten mijn gerechten zich altijd goed smaken, maar zelf blijven het carnisten. Ik heb het idee dat boeren, waar mijn familie dus deels uit bestaat, het idee hebben dat ze het wel goed doen. Vaak zorgen zij ervoor dat alle koeien hebben gegeten voordat ze zelf aanschuiven, bijvoorbeeld. Maar uiteindelijk is die vreselijke slacht ook een ver-van-mijn-bed-show voor hen. De slachter heeft juist weer geen band met het dier. Door het loskoppelen van het houden en slachten van dieren schuift iedereen zijn morele verantwoordelijkheid van zich af. Ik geloof dat iedereen er diep van binnen veganistische idealen op nahoudt, anders zouden ze die verwerpelijke praktijken toch niet van het publiek onttrekken in hermetisch afgesloten stallen en slachterijen? Alleen daar al ligt het bewijs dat mensen het er niet mee eens zijn.”

Heb je een lievelingsgerecht?

“Oh dat is moeilijk! Ik houd te veel van koken om te kiezen. Ik heb wel een favoriet ingrediënt, edelgistvlokken. Die worden hier gebruikt voor de vegan kaasjes en kaassaus, in soepen en ovenschotels, heerlijk.”

Heb je dan wel iets wat je absoluut niet lekker vindt?

“Oja zeker. Die synthetische aarbeiensmaak, ken je die? Als kind moest ik een keer onder narcose en om dat gas wat kindvriendelijker te laten ruiken, deden ze die aarbeiengeur erbij. Dat is nooit meer goedgekomen. Bleekselderij bungelt ook ver onderaan het lijstje trouwens.”

De paddenstoelenbourguignon is, samen met de gebakken aardappeltjes, verrukkelijk. Ook de Rioja valt in de smaak en tja, wat moet je anders met die ½ fles die je overhoudt na het koken? Toe serveert Carmen haar vegan crème brûlée (“gewoon custardpoeder van Dr. Oetker en dan maken met sojaroom en sojamelk”) en een kleintje rum uit de indrukwekkende sterkedrankcollectie die het huis siert na een vakantie in Cuba. Al met al doet het niet onder voor een bourgondisch sterrenrestaurant.

Recept:

Bereiding (ca. 1,5 uur):

Ingrediënten:

- 3 gesneden wortels
- 6 fijngesneden sjalotten
- 3 teentjes knoflook
- 3 takjes tijm
- 3 laurierblaadjes
- 45 gram bloem
- 450 gram (kastanje)champignons, in kwartjes
- ½ fles rode wijn
- 240 gram groentebouillon
- ½ prei, witte gedeelte gesneden
- handjevol peterselie

**Carmens
Paddenstoelenbourguignon**

Verhit wat olie in een sauspan en bak de sjalotten op laag vuur tot ze goudbruin zijn (ca. 15 minuten). Voeg dan de knoflook, wortel en prei toe en bak tot de wortel goudbruin is.

Meng de bloem met wat zout en peper en doe de gesneden champignons daarbij. Verhit wat olie in de mosselpan en bak de champignons in twee delen goudbruin. Voeg de overgebleven bloem toe. Blus het geheel af met ⅓fles wijn, roer, en voeg langzaam de bouillon toe. Voeg daarna de tijm, laurier en peterselie toe. Laat dit 45 minuten sudderen op laag vuur. Roer regelmatig.

Voeg de gebakken groenten uit de andere pan bij de champignons en voeg de rest van de halve fles wijn toe en roer goed door. Laat dit nog 30 minuten sudderen. Serveer met gebakken aardappeltjes en garneer met wat verse peterselie.

AGENDA

MEI

20 mei

Afdeling Zuid-Holland
Afval opruimen op strand
met honden

Zuid-Holland strand

23 mei

Afdeling Midden-Nederland
Links lullen

Utrecht

JUNI

11 juni

Afdeling Zuid-Holland
Bezoek aan de Provinciale Staten

Noord-Holland

16 juni

Afdeling Midden-Nederland
Nacht van de vluchteling

Utrecht

16 juni

Afdeling Noord-Holland
Mars voor de sluiting van slachthuizen

Amsterdam

25 juni

Afdeling Midden-Nederland
Links lullen

Utrecht

WORD PINK!er

De Brul is een initiatief van PINK!, de politieke jongerenorganisatie van de Partij voor de Dieren.

Ben jij nog geen lid, maar spreekt onze boodschap je wel aan? Wil jij iets kunnen betekenen in de politiek en jouw stem laten horen? Sluit je dan aan bij het groeiende verzet. PINK!'ers zijn pioniers en tonen leiderschap.

Hoewel PINK!'ers niet in de eerste plaats politiek voeren voor eigen gewin, zien PINK!'ers in dat het beter behandelen van dieren en het verleggen van de focus op welvaart naar welzijn ook beter is voor henzelf.

PINK!'ers laten hun mening weten via de politieke weg. PINK!'ers voeren actie, doen mee aan debatten en schrijven opiniestukken om de wetgeving te beïnvloeden. Word lid, neem contact op met de afdeling in jouw regio of met één van de commissies en voor je het weet, ben jij een belangrijk deel van onze beweging: www.pinkpolitiek.nl/word-lid/

COLOFON

EINDREDACTIE
Doris Huitink

SCHRIJVERS
Jordy Rutten
Angelo Delsen
Pieter Groenewege
Doris Huitink
Joep Horbach
Baukje Rooda
Mylène van der Scheer
Rochelle Villani
Sebastiaan Wolswinkel

VORMGEVING
Marissa Blom

FOTOGRAFIE
Lidewei de Boer
Pixabay.com

Ben je lid van PINK! en zou jij ook graag mee willen helpen aan het creëren van dit blad, mail dan naar redactie@pinkpolitiek.nl Of je nu houdt van schrijven, editen, illustreren, fotograferen, interviews afleggen of vormgeven, er is altijd iets dat jij kunt doen!